Ανάγκη μεταγλωττίσεως ή μη των κειμένων της Ορθοδόξου λατρείας μας (Σεβ. Μητροπολίτης Ηλείας Γερμανός)

Categories : ΑΝΕΠΙΚΑΙΡΑ

Date : 14 Ιουνίου, 2012

Εδιάβασα με προσοχή στην ιστοσελίδα σας της 6-6-2012 την εισήγησι της κ. Δήμητρας Κούκουρα, Καθηγήτριας του Τμήματος Θεολογίας του ΑΠΘ., στο Γ Πανελλήνιο Διεπιστημονικό Συνέδριο που διοργάνωσε ο Σύλλογος Μεταπτυχιακών Φοιτητών και Υποψηφίων Διδακτόρων Τμήματος Θεολογίας του ΑΠΘ με θέμα «Η δυναμική της Ελληνικής γλώσσας και η παγιωμένη γλώσσα των βιβλικών και λειτουργικών κειμένων» και δια να συμβάλω στην αρτιώτερη εξέτασι του θέματος και δια να γίνη ευρύτερη συζήτησι, παρακαλώ να δημοσιεύσετε έρευνα που έγινε στην Μητρόπολί μας, ως και μία δεύτερη που επραγματοποίησε η ειδική Εταιρεία Δημοσκοπήσεων Καπα Reserch, σχετικές με το πόσο κατανοούνται τα κείμενα της ορθοδόξου Λατρείας μας σήμερα από τους Έλληνες Ορθοδόξους Χριστιανούς.

Α. Τι απέδειξεν Έρευνα σε Μαθητές –τριες Σχολείων της Ηλείας .

1. Δια να φανή πόσον γίνονται κατανοητά η μη από τους εκκλησιαζομένους χριστιανούς τα κείμενα της Ορθοδόξου Λατρείας μας σήμερα, παρεκάλεσα Κληρικούς Θεολόγους Καθηγητάς Γυμνασίου και Λυκείου να πραγματοποιήσουν έρευνα στις τάξεις τους δια το πόσον οι μαθητές τους κατανοούν τα κείμενα της θείας Λειτουργίας.

Συγκεκριμένα έδωκαν στους Μαθητές/τριές τους τους εξής δύο ύμνους:

Πρώτον: "Πατέρα, Υιόν και Άγιον Πνεύμα, Τριάδα ομοούσιον και αχώριστον".

Δεύτερον: "Άγιος, άγιος,άγιος Κύριος Σαβαώθ, πλήρης ο ουρανός και η γη της δόξης Σου. Ευλογημένος ο ερχόμενος εν ονόματι Κυρίου. Ωσαννά εν τοις υψίστοις".

Οι Μαθητές/τριες εκλήθησαν να απαντήσουν στα εξής τρία ερωτήματα:

α. Ποιές και πόσες λέξεις κατανοείτε από τα παραπάνω κείμενα. Σημειώστε δίπλα σε

κάθε λέξι:

Κ (= Κατανοητή, αν καταλαβαίνετε καλά το νόημά της)
Λ (= Λίγο κατανοητή, αν καταλαβαίνετε περίπου το νόημά της)
Α (= Ακατανόητη, αν δεν καταλαβαίνετε καθόλου το νόημα της).

β. Κατανοείτε συνολικά το νόημα του πρώτου ύμνου; Σημειώστε Κ. ή Λ ή Α.

γ. Κατανοείτε συνολικά το νόημα του δευτέρου ύμνου; Σημειώστε Κ. ή Λ ή Α.

Η Έρευνα επραγματοποιήθη τον Απρίλιον του 2010 από τους Θεολόγους Καθηγητάς Πρωτοπρεσβύτερον Θεόδωρον Χαμάλη σε 20 μαθητές –τριες ηλικίας 13-14 ετών της Β τάξεως Γυμνασίου του Πύργου και από τον Διάκονον Γεώργιον Σταθόπουλον στα Περιφερειακά Γυμνάσια Σαβαλίων και Χαβαρίου Αμαλιάδος και στο Εσπερινό Λύκειο Αμαλιάδος.

2. Ιδού τα αποτελέσματα της έρευνας του π.Θεοδώρου Χαμάλη:

Ι. Δια τον πρώτον ύμνον:

α. Κατανοητές, λίγο κατανοητές, ακατανόητες λέξεις του ύμνου.

77 % Κατανοητές.
17 % Λίγο κατανοητές.
6 % Ακατανόητες.

β. Κατανοητό, λίγο κατανοητό, ακατανόητο το όλο νόημα του ύμνου.

75 % Κατανοητό.
20 % Λίγο κατανοητό.
5 % Ακατανόητο.

ΙΙ. Δια τον δεύτερον ύμνον.

α. Κατανοητές, λίγο κατανοητές, ακατανόητες λέξεις του ύμνου.

77 % Κατανοητές.
16 % Λίγο κατανοητές.
10 % Ακατανόητες.

β. Κατανοητό, λίγο κατανοητό, ακατανόητο το όλο νόημα του ύμνου.

45 % Κατανοητό.
50 % Λίγο κατανοητό.
5 % Ακατανόητο (1).

3. Ιδού τα αποτελέσματα της έρευνας του Διακόνου Γεωργίου Σταθοπούλου:

Γυμνάσιο Χαβαρίου
Τάξις Β -Μαθητές –τριες 13

Ι. Δια τον πρώτον ύμνον:

α. Κατανοητές, λίγο κατανοητές, ακατανόητες λέξεις του ύμνου.

79,01 % Κατανοητές.
2,47 % Λίγο κατανοητές.
18,52 % Ακατανόητες.

ΙΙ. Δια τον δεύτερον ύμνον:

Κατανοητές, λίγο κατανοητές, ακατανόητες λέξεις του ύμνου.

79,87 % Κατανοητές.
6,60 % Λίγο κατανοητές.
13,53 % Ακατανόητες.

ΙΙΙ. Κατανοητό, λίγο κατανοητό, ακατανόητο το όλο νόημα και των δύο ύμνων:

75,81 % Κατανοητό.
6,49 % Λίγο κατανοητό.
17,7 % Ακατανόητο.

Γυμνάσιο Σαβαλίων
Τάξις Γ -Μαθητές- τριες 10.

Ι. Δια τον πρώτον ύμνον:

α) Κατανοητές, λίγο κατανοητές, ακατανόητες λέξεις του ύμνου.

87,16 % Κατανοητές.
5,71 % Λίγο κατανοητές.
7,14 % Ακατανόητες.

ΙΙ. Δια τον δεύτερον ύμνον:

64,25 % Κατανοητές.
19,69 % Λίγο κατανοητές.
16,06 % Ακατανόητες.

ΙΙΙ. Κατανοητό, λίγο κατανοητό, ακατανόητο, το όλο νόημα και των δύο ύμνων:

70,93 % Κατανοητό.
15,12 % Λίγο κατανοητό.
13,95 % Ακατανόητο.

Εσπερινό Λύκειο Αμαλιάδος

α) Τάξις Α - Μαθητές –τριες 11

Ι. Δια τον πρώτον ύμνον:

83,12 % Κατανοητές.
7,79 % Λίγο κατανοητές.
9,09 % Ακατανόητες.

ΙΙ. Δια τον δεύτερον ύμνον:

44,98 % Κατανοητές.
11,00 % Λίγο κατανοητές.
44,02 % Ακατανόητες.

ΙΙΙ. Κατανοητό, λίγο κατανοητό, ακατανόητο το όλο νόημα και των δύο ύμνων:

49,83 % Κατανοητό.
10,38 % Λίγο κατανοητό.
39,79 % Ακατανόητο.

β) Τάξις Β. - Μαθητές –τριες 8

Ι. Δια τον πρώτον ύμνον:

69,64 % Κατανοητό.
3,5 % Λίγο κατανοητό.
26,00 % Ακατανόητο.

ΙΙ. Δια τον δεύτερον ύμνον:

35,95 % Κατανοητές.
17,65 % Λίγο κατανοητές.
46,41 % Ακατανόητες.

ΙΙΙ. Κατανοητό, λίγο κατανοητό, ακατανόητο το όλο νόημα και των δύο ύμνων:

44,98 % Κατανοητό.
13,88 % Λίγο κατανοητό.
41,15 % Ακατανόητο.

Β. Αποτελέσματα της ειδικής Εταιρείας δημοσκοπήσεων Καπα Research

1. Το ΒΗΜΑ Αθηνών της 23-4-2006 (Κυριακή του Πάσχα) δημοσίευσε στις σελίδες 3Α3, Α44 και 5Α5, έρευνα της Εταιρείας δημοσκοπήσεων Καπα Researchμε τίτλο: «Πάσχα, η γιορτή των Ελλήνων». Παραθέτω κατωτέρω τις απαντήσεις στο ερώτημα: «Τι καταλαβαίνετε με την φράση «προσδοκώ ανάσταση νεκρών» από το Σύμβολο της Πίστεως», που αφορά άμεσα το θέμα μας:

2) Η Εφημερίδα ΠΡΩΤΗ Πύργου της 26-4-2008 (Μέγα Σάββατον), σελίδα 16, καταχωρεί έρευνα της ίδιας ως άνω Εταιρείας δημοσκοπήσεων με τον τίτλο: «Πιστοί στα ήθη και τις παραδόσεις του Πάσχα εμφανίζονται οι Έλληνες».

Ειδικώτερα η έρευνα αυτή απέδειξε, ότι: «Τα εκκλησιαστικά κείμενα και το τελετουργικό της Μ. Εβδομάδας είναι γνώριμα πολύ (16,4%) η αρκετά (39,8%) για την πλειονότητα των ερωτηθέντων, ενώ «λίγο» απαντούν 23,1% και «καθόλου» 20,6%».

Γ. Συμπέρασμα

Με δεδομένα τα παραπάνω στοιχεία, ότι δηλαδή οι Μαθητές-τριες Γυμνασίου κατανοούν τα κείμενα της Λατρείας σε ποσοστό πλέον του 80 % (πλήρως η λιγότερο), και ως εκ τούτου, κατά λογικό συμπέρασμα, αυτά θα γίνωνται πολύ περισσότερον κατανοητά από τους Μαθητές-τριες του Λυκείου, αφού ασκούνται επί πλέον άλλα τρία χρόνια στην εκμάθησι της Ελληνικής γλώσσης,

β. Με δεδομένον ότι στην Πατρίδα μας η υποχρεωτική εκπαίδευσις είναι εννεαετής, λογικόν είναι να δεχθούμε ότι και οι ενήλικες Έλληνες Πολίτες θα κατανοούν τουλάχιστον στο ίδιο ποσοστό με τους Μαθητές του Γυμνασίου τα κείμενα της Λατρείας μας,

γ. Με δεδομένον ότι σύμφωνα με την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος ένα μεγάλο ποσοστό των Ελλήνων Πολιτών (12,5%) έχουν πανεπιστημιακή μόρφωσι και

δ. Όσοι Έλληνες εκκλησιάζονται τακτικά και επομένως συχνά ακούουν τους ύμνους, αλλά και όσοι δείχνουν ειδικώτερο ενδιαφέρον δια συμπροσευχή και συνδοξολογία του Τριαδικού Θεού, κατανοούν πληρέστερα τους ύμνους της θείας Λατρείας και τα τελούμενα εις αυτήν,

συμπεραίνεται ότι:

Δεν είναι αναγκαία σήμερα η μεταγλώττισις των κειμένων της Ορθοδόξου Λατρείας μας.

Υποσημειώσεις

1. Ο ίδιος Καθηγητής το 2008 έκανε παρόμοια έρευνα σε μαθητές –τριες (12-15 ετών) της Α, Β καί Γ Τάξεως Γυμνασίου του Πύργου, δηλαδή σε πολύ μεγαλύτερο δείγμα από αυτό των δύο ύμνων, δια το πόσον κατανοούν το κείμενο της Αγίας Γραφής. Η έρευνα αυτή έγινε σε πρωτότυπο κείμενο της Κ. Διαθήκης 10 στίχων από τα Ευαγγέλια και από τις Επιστολές του Απ.Παύλου.

Το αποτέλεσμα υπήρξε ως κάτωθι·

50 % Κατανοητές.
19 % Λίγο κατανοητές.
31 % Ακατανόητες.

Το γενικό συμπέρασμα της έρευνας αυτής κατά τον Καθηγητήν π. Θεόδωρο Χαμάλη είναι:

"Οι Μαθητές της Α Β καί Γ Γυμνασίου κατανοούν λέξεις χρησιμοποιούμενες στην καθημερινή ζωή. Αντίθετα, λέξεις που σπανίως χρησιμοποιούνται δεν τις κατανοούν βαθύτερα (π.χ την αντωνυμία τινές). Λέξεις μεμονωμένες και μικρές, τις κατανοούν πιο εύκολα. Αντίθετα, φράσεις με σύνθετα νοήματα δυσκολεύονται να καταλάβουν (π.χ. τη δε μια των Σαββάτων). Τα μεγαλύτερα παιδιά κατανοούν και πιο δύσκολες έννοιες (π.χ εμπλέκεται), αλλά θέλουν να καταλάβουν ακριβώς την σημασία τους και τις σημειώνουν ακατανόητες (π.χ. επιθέσεως των χειρών). Τα παιδιά μετρίων δυνατοτήτων (μέτριας μελέτης, υπερκινητικά, δυσλεξικά) κατανοούν εύκολα τις μικρές προτάσεις, αρκετές άγνωστες λέξεις και περισσότερο τους δυσκολεύει μία μεγάλη πρόταση με πολλές άγνωστες έννοιες και σπάνιες λέξεις (π.χ. δια θελήματος θεού κατ’ επαγγελίαν ζωής). Σύμφωνα μ’ αυτά τα δεδομένα τα παιδιά κατανοούν

κατά 50% το κείμενο της Αγίας Γραφής".

Ας σημειωθή ότι στα αυτά περίπου συμπεράσματα καταλήγει και ο Διάκονος Γεώργιος Σταθόπουλος εις την ιδικήν του έρευνα, η οποία παρατίθεται ανωτέρω. Γράφει:

"1. Από αυτήν την μικρή αλλά αντιπροσωπευτική εργασία μπορεί εύκολα να διαπιστώσει κανείς, ότι η Λειτουργική Γλώσσα της Εκκλησίας μας γίνεται σχεδόν στο σύνολό της κατανοητή από τους Μαθητές της Δευτεροβαθμίου Εκπαίδευσης, αφού η γλώσσα μας έχει συνέχεια και οι περισσότερες από τις λέξεις του Λειτουργικού μας πλούτου είναι εν χρήση και στις ημέρες μας. Οπωσδήποτε δεν γίνονται απολύτως κατανοητές λέξεις του Λειτουργικού μας πλούτου από τα παιδιά, όπως άλλωστε συμβαίνει και στους μεγάλους, όταν αυτές είναι εντελώς άγνωστες η χρειάζεται να τις κατανοήσουν από τις συμφραζόμενές τους. Άλλες πάλι μπορούν να τις κατανοήσουν αν τους βοηθήσει κάποιος με άλλες παράγωγες η ομόρριζές τους λέξεις, που αυτά χρησιμοποιούν στο λεξιλόγιό τους.

2. Τα παιδιά των δύο ημερησίων Σχολείων, Χαβαρίου και Σαβαλίων, αν και Περιφερεικά, κατανοούν σε μεγαλύτερο ποσοστό την Λειτουργική μας Γλώσσα από τους ενήλικες Μαθητές (οι οποίοι πολλές φορές είναι και γονείς) του Εσπερινού Σχολείου της Πόλεως της Αμαλιάδος. Αυτό συμβαίνει, διότι οι Μαθητές των ημερησίων Σχολείων, έχουν πιο τακτική και συνεχή επαφή με την γνώση και τα βιβλία από τους αγωνιστές για επιβίωση Μαθητές του Εσπερινού Σχολείου, που όλη την ημέρα αγωνιούν για το μεροκάματο και στο λιγοστό ελεύθερο χρόνο τους προσπαθούν να καλύψουν όλα αυτά που τους στέρησε η ζωή κατά την παιδική και εφηβική τους ηλικία.

3. Αξίζει να επισημανθή ότι και εντός του ιδίου Σχολείου παρατηρούμε μεγάλες αποκλίσεις στην κατανόηση της Λειτουργικής μας Γλώσσας μεταξύ Μαθητών. Αυτό φυσικά έχει να κάνη με την προσωπικότητα του κάθε Μαθητή, την ωριμότητά του, την γενικότερη επίδοσή του στα μαθήματα, την οικογενειακή του κατάσταση, την ψυχοσύνθεσή του, αλλά και την αυτοσυγκέντρωση της στιγμής, κατά την οποίαν διεξήχθη η έρευνα.

4. Κλείνοντας Σεβασμιώτατε θα ήθελα να καταθέσω και την προσωπική μου εμπειρία από τα λίγα χρόνια που υπηρετώ ως Καθηγητής Θεολόγος στην Μέση Εκπαίδευση. Στην Β Γυμνασίου οι Μαθητές-τριες διδάσκονται περικοπές σε Μετάφραση από την Κ. Διαθήκη. Εγώ όλα τα χρόνια που διακονώ στα Σχολεία, διδάσκω αυτές τις

περικοπές από το πρωτότυπο κείμενο της Κ. Διαθήκης, από αντίτυπα της Κ. Διαθήκης που η Μητρόπολή μας δωρίζει σ’ όλους τους Μαθητές της Β Τάξεως Γυμνασίου. Σας πληροφορώ ότι οι Μαθητές ενθουσιάζονται με το αρχαίο κείμενο της Κ. Διαθήκης, όταν με την βοήθεια την δική μου καταφέρνουν να το μεταφράσουν και να το κατανοήσουν μέσα στην Τάξη.

Το ερώτημά τους όμως όλα αυτά τα χρόνια είναι· Γιατί πάτερ όταν μας το διαβάζετε εσείς στην τάξη και το έχουμε μπροστά μας το καταλαβαίνουμε εύκολα, ενώ στις Εκκλησίες μας όχι; Ίσως εδώ πρέπει να σταθούμε και να προσέξουμε όλοι μέσα στην Εκκλησία, Κληρικοί και Ιεροψάλτες".

(Πηγή: amen.gr)

Σχετικά με το ζήτημα της μεταγλωττίσεως ή μη των κειμένων της Ορθοδόξου λατρείας μας, διαβάστε περισσότερα άρθαρα πατώντας εδώ